

UDK 37.014.523(093.2)(497.5)

2-472:37.091.3(497.5)

<https://doi.org/10.53745/ro.1.1.4>

Primljeno: 20. 5. 2025.

Prihvaćeno: 10. 6. 2025.

Pregledni rad

Vjeronauk u odgojno-obrazovnom sustavu Uvid u trenutnu situaciju

Religious Education in the Educational System of Croatia An Insight into the Current Situation

Gordana Barudžija

Sažetak

Članak govori o vjeronauku različitih vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj s obzirom na njegovu prisutnost kao nastavnoga predmeta u odgojno-obrazovnom sustavu. Uvodni dio članka opisuje okvir unutar kojega se smješta govor o vjeronauku, a kojega čine nadležne institucije i zakonski propisi. Prvi je dio posvećen i strateškim dokumentima koji donose viziju odgojno-obrazovnog sustava. U drugom, središnjem dijelu članka, navode se prikupljeni podatci o trenutnoj prisutnosti vjeronauka kao nastavnoga predmeta u svojim konfesionalnim inačicama. Na kraju se u trećem dijelu na temelju postojeće situacije i naglasaka strateških dokumenata prepoznaju neki izazovi. Vjeronauk je nastavni predmet koji u odgojno-obrazovnom sustavu ima svoje mjesto i ulogu, a kao jedan od temeljnih izazova vjeronauku u svim njegovim konfesionalnim inačicama prepoznaje se pitanje kvalitete nastave.

Ključne riječi: odgojno-obrazovni sustav u Republici Hrvatskoj, konfesionalni vjeronauk (različitih vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj), vjeroučitelji, zakonski okvir, strategije, izazovi

Abstract

This article examines religious education within the context of its status as a curricular subject in the educational system of the Republic of Croatia. The introductory section outlines the institutional, legal, and strategic framework that shapes the discourse on religious education, including relevant authorities, legislation,

and policy documents. The core of the article presents empirical data on the current implementation of religious education in its various confessional forms within the school system. In the concluding section, based on the existing circumstances and the priorities outlined in strategic documents, several key challenges are identified. Among these, the issue of ensuring high-quality instruction emerges as a central challenge for religious education across all confessional variations, particularly in light of the current conditions governing its integration into the educational system.

Key words: educational system in the Republic of Croatia, confessional religious education (RE), RE teachers, legal framework, strategic policy, challenges

Uvod

Odgojno-obrazovni sustav u Republici Hrvatskoj sastoji se od ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, visokog obrazovanja, umjetničkog obrazovanja i obrazovanja odraslih. Institucija koja je zadužena za sustav odgoja i obrazovanja je Ministarstvo znanost, obrazovanja i mladih (MZOM). Od devedesetih godina 20. stoljeća do danas to je Ministarstvo mijenjalo svoj naziv od Ministarstva znanosti, tehnologije i informatike (od 1990. do 1991.), Ministarstva prosvjete, kulture i sporta (od 1990. do 1992.), Ministarstva znanosti i tehnologije (od 1992. do 2000.), Ministarstva prosvjete, kulture i športa (od 1992. do 1994.), Ministarstva prosvjete i športa (od 1994. do 2003.) do Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (MZOS, od 2003. do 2011.), Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS, od 2011. do 2016.), Ministarstva znanosti i obrazovanja (MZO, od 2016. do 2020.) do današnjeg naziva Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM, od 2020.). Od 1990. godine do 2003. godine područje znanosti bilo je odvojeno od odgoja i obrazovanja, a od 2003. godine pripadaju istom ministarstvu. Ministarstvo obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na sustav predškolskog odgoja, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja u zemlji i inozemstvu, kao i poslove vezane uz nacionalni kurikulum, udžbenike, normative i standarde te druge uvjete vezane za odgojno-obrazovni rad. Ministarstvo svoje poslove obavlja u svrhu razvitka školstva i poboljšanja učeničkoga standarda. Zaduženo je za provođenje inspekcijskih nadzora te za osnivanje ustanova i nadzor nad zakonitošću rada ustanova, kao i osiguravanje financijskih i materijalnih uvjeta za rad u odgoju i obrazovanju. Uza sve to, Ministarstvo je zaduženo za osposobljavanje djece, mladih i odraslih za stjecanje tehničkih znanja i

vještina te za djelatnost udruga u području odgoja i obrazovanja (MZOM 2025a). Temeljni dokument o odgoju i obrazovanju je *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (MZOŠ 2008), a pojedini dijelovi u sustavu regulirani su pravilnicima. Uz MZOM poslovima vezanim uz odgoj i obrazovanje bave se institucije poput Agencije za odgoj i obrazovanje (AZOO), Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO), Agencija za mobilnost i programe Europske unije (AMPEU) te Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO). Kada govorimo o vjeronauku u odgojno-obrazovnom sustavu, za njega su uz navedene institucije, zadužene i pojedine vjerske zajednice.

Vjerski odgoj i nastava vjeronauka u odgojnim i obrazovanim ustanovama ima svoje zakonsko utemeljenje u *Zakonu o pravnom položaju vjerskih zajednica* (Hrvatski sabor 2002) koji u 13. članku, stavicima od 1. do 5. govori o vjerskom odgoju i nastavi vjeronauka u odgojnim i obrazovnim ustanovama. U njima se navodi da se vjerski odgoj u predškolskim ustanovama, kao i vjeronauk u školama organizira na traženje roditelja ili skrbnika, da se vjerski odgoj u predškolskim ustanovama ustrojava sukladno zakonu te ugovorom između vjerske zajednice i Vlade Republike Hrvatske, a da se vjeronauk u osnovnim školama i srednjim školama ustrojava kao izborni predmet sukladno propisanom nastavnom planu i programu te ugovorom između vjerske zajednice i Vlade Republike Hrvatske. Zakon nadalje navodi tko može izvoditi nastavu vjeronauka te da nadležno Ministarstvo na prijedlog vjerske zajednice daje suglasnost na programe vjerskog odgoja, odobrava udžbenike i didaktička sredstva te da je vjeronauk u školi odvojen od vjerskog odgoja i vjeronauka u vjerskim zajednicama. Navedeni članci daju zakonski okvir za provođenje vjeronauka koji učenici i roditelji biraju. Za učenike mlađe od 15 godina izbor vrši roditelj ili skrbnik, a za učenike starije od 15 godina izbor se vrši na temelju zajedničke izjave učenika i roditelja ili skrbnika učenika.

Valja napomenuti da 2004. godine Vlada Republike Hrvatske u *Nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji* (Vlada Republike Hrvatske 2004) navodi da se u osnovnoškolskom sustavu primjenjuju ugovori s vjerskim zajednicama u kojima je definirana provedba izborne nastave konfesionalnog vjeronauka u osnovnim školama. Vjeronauk formalnopravno ima svoje mjesto u odgojno-obrazovnom sustavu, a prikupljenim podacima ćemo pokazati u kojim se dijelovima ta prisutnost očituje. Spominjanje vjeronauka u strateškom dokumentu kao što je *Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji*, zasigurno je prisutno zbog djelovanja Mješovitog povjerenstva Republike

Hrvatske i Katoličke Crkve za vjeronauk u javnim školama i vjerski odgoj u javnim predškolskim ustanovama, koje imenuje Vlada Republike Hrvatske, a koje se bavi otvorenim pitanjima iz područja odgoja i obrazovanja. Svaka vjerska zajednica u svojim pojedinačnim ugovorima sklopljenim s Republikom Hrvatskom ima članak koji se odnosi na Mješovito povjerenstvo koje se brine o provedbi tih pojedinačnih ugovora.

Tema vjeronauka u odgojno-obrazovnom sustavu je vrlo široka i moguću su različiti pristupi. Također je napisano mnoštvo znanstvenih i stručnih radova vezanih za nastavu vjeronauka te nekoliko doktorskih disertacija. Ovim člankom želimo prikazati kakva je trenutno situacija s obzirom na prisutnost vjeronauka kao nastavnoga predmeta u svojim konfesionalnim inačicama u pojedinim segmentima odgojno-obrazovnog sustava. U članku se koristimo terminom *vjeronauk*, jer se on nalazi u *Zakonu o pravnom položaju vjerskih zajednica*, a pod tim mislimo na njegove konfesionalne inačice.¹ Prikupljeni podatci više predstavljaju kolaž nego sustavno izlaganje teme jer je gotovo svaki element u kontekstu kojega se vjeronauk spominje tema za zasebno istraživanje. Prikupljeni podatci stavljeni su u kontekst dvaju strateških dokumenata: *Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije* (Hrvatski sabor 2014) i *Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030.* (Hrvatski sabor 2021), koji govore o tome kako Hrvatska vidi svoj odgojno-obrazovni sustav.

1. Vizija odgojno-obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj

U *Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije* (dalje: *Strategija*) na samom se početku ističe da „Hrvatska prepoznaje obrazovanje i znanost kao svoje razvojne prioritete koji joj jedini mogu donijeti dugoročnu društvenu stabilnost, ekonomski napredak i osiguranje kulturnog identiteta“ (Hrvatski sabor 2014). *Strategija* navodi da su obrazovanje i znanost od posebnog javnog interesa te da je obrazovanje u Republici Hrvatskoj svakome dostupno, pod jednakim uvjetima, u skladu sa sposobnostima i da država preuzima odgovornost za razvoj i upravljanje obrazovnim

¹ Kada se u članku upotrebljava termin *vjeronauk* pisan malim slovima, misli se na konfesionalne inačice različitih nastavnih predmeta. Kada je pisan velikim slovom – *Vjeronauk* – misli se na naziv nastavnoga predmeta vjerskih zajednica Saveza Crkava „Riječ života“, Crkve cjelovitog evanđelja i Protestantske reformirane kršćanske Crkve u Republici Hrvatskoj, jer se tako nazivaju u ugovorima koje su te vjerske zajednice sklopile s Republikom Hrvatskom. S druge strane, u e-matici MZOM-a pojedine škole odabiru naziv predmeta *Vjeronauk* misleći pod time na Katolički vjeronauk i vjerojatno ne znajući da se radi o konfesionalnom predmetu vjerskih zajednica koje smo naveli.

sustavom u suradnji s privatnim sektorom. Načelo od kojega se u *Strategiji* polazi je obvezatnost osnovnog obrazovanja, horizontalna i vertikalna prohodnost sustava, uključenost svih osoba te utemeljenost na znanstvenim spoznajama. Posebno se ističe poštivanje ljudskih prava i prava djece, kompetentnost svih djelatnika u odgojno-obrazovnom sustavu, poštivanje profesionalne etike i donošenje odluka na demokratski način uz sudjelovanje svih uključenih. Želi se postići da škole i nastavnici budu samostalni u osmišljavanju svojeg rada, da se poštuje interkulturalizam i europska dimenzija obrazovanja (Hrvatski sabor 2014).

Ranom i predškolskom, osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju *Strategija* posvećuje drugo poglavlje i opisuje osam ciljeva: unaprijediti razvojni potencijal odgojno-obrazovnih ustanova, provesti cjelovitu kurikularnu reformu, izmijeniti strukturu osnovnog obrazovanja, podići kvalitetu rada i društvenog ugleda učitelja, unaprijediti kvalitetu rukovođenja odgojno-obrazovnim ustanovama, razviti cjelovit sustav podrške učenicima, osigurati optimalne uvjete rada odgojno-obrazovnih ustanova te ustrojiti sustav osiguravanja kvalitete odgoja i obrazovanja. Unutar svih navedenih ciljeva, vjeronauk u školi i vjerski odgoj u predškolskim ustanovama, kao sastavnice cjeline odgojno-obrazovnog sustava, promišljaju svoju svrhu i ciljeve.

Kao još jedan važan strateški dokument u kojem se govori o važnosti odgojno-obrazovnog sustava i upućuje na njegove sastavnice u koje Republika Hrvatska želi ulagati, treba spomenuti *Nacionalnu razvojnu strategiju Republike Hrvatske do 2030.* (Hrvatski sabor 2021), u kojoj se ističe da je temelj trajno održive budućnosti Hrvatske u sustavu odgoja i obrazovanja, koji će svakom djetetu pružiti sustavno obrazovanje i stjecanje temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje. U navedenom razdoblju do 2030. godine, neki od prioriteta, a u ostvarivanju kojih svoj doprinos može dati i vjeronauk, jesu povećanje pristupačnosti visokokvalitetnog sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja svakom djetetu, unaprjeđenje reformskih procesa definiranjem strukture nacionalnih kurikuluma te prilagodba odgojno-obrazovnih ustanova kurikulumskom pristupu. Također se kao prioriteti navode unaprjeđenje i modernizacija osnovnoškolskog i srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja radi produljenja efektivnog vremena provedenog u učenju i ostvarivanja zadanih odgojno-obrazovnih ishoda, podizanje čitalačke pismenosti, razvijanje analitičkog rasudivanja te kritičkog i kreativnog mišljenja, promicanje kognitivnog, etičkog, emocionalnog, estetskog i tjelesnog razvoja djece i učenika. Kao važan cilj

navodi se osiguravanje jednakih uvjeta sustavnog odgoja i obrazovanja postupnim uvođenjem cjelodnevne nastave za učenike osnovnih škola te razvoj temeljnih kompetencija, uključujući kompetencije *učiti kako učiti* i poduzetničke kompetencije. Kao prioritet navodi se i poticanje i nagrađivanje inovativnih, kreativnih i poduzetnih pothvata odgojno-obrazovnih djelatnika i učenika te poboljšanje digitalne pismenosti učenika i odgojno-obrazovnih djelatnika (Hrvatski sabor 2021).

Strategije općenito opisuju kako bi nešto trebalo biti u budućnosti, one označavanju ključne točke do kojih se želi doći. Što je već možda ostvareno, a što su izazovi kada u kontekstu tih strategija promatramo vjeronauk? Izdvojena dva strateška dokumenta poslužit će za kontekstualizaciju govora o vjeronauku u odgojno-obrazovnom sustavu.

2. Odgojno-obrazovni status vjeronauka kao nastavnoga predmeta

Nastavu vjeronauka u školama i vjerski odgoj u predškolskim ustanovama u Republici Hrvatskoj mogu ostvariti vjerske zajednice koje su s Republikom Hrvatskom sklopile ugovore o suradnji u područjima od zajedničkoga interesa.² Pojedinačni ugovor sklopljen s Katoličkom Crkvom govori o Katoličkom vjeronauku, sa Srpskom pravoslavnom Crkvom o Pravoslavnom vjeronauku, Islamska zajednica govori o Islamskom vjeronauku, Kršćanska adventistička Crkva u Republici Hrvatskoj, Savez baptističkih Crkava u Republici Hrvatskoj, Evangelička Crkva u Republici Hrvatskoj, Evandeoska (Pentekostna) Crkva u Republici Hrvatskoj i Reformirane kršćanske Crkve govore o Vjeronauku pripadajuće Crkve kao nazivu predmeta, Bugarska pravoslavna Crkva u Hrvatskoj, Hrvatska starokatolička Crkva i Makedonska pravoslavna Crkva u Hrvatskoj o Bugarskom pravoslavnom vjeronauku, Hrvatskom starokatoličkom vje-

² Navodimo sklopljene ugovore pojedinih vjerskih zajednica s brojem u *Narodnim novinama* u kojem su objavljeni: Katolička Crkva (NN 2/97); Srpska pravoslavna Crkva u Hrvatskoj (NN 196/03); Islamska zajednica u Hrvatskoj (NN 196/03, 86/14, Ispravak i 46/16); Kršćanska adventistička Crkva u Republici Hrvatskoj (NN 196/03); Savez baptističkih Crkava u Republici Hrvatskoj (NN 196/03); Evangelička Crkva u Republici Hrvatskoj, Evandeoska (Pentekostna) Crkva u Republici Hrvatskoj (NN 196/03) i Reformirane kršćanske Crkve (NN 196/03); Bugarska pravoslavna Crkva u Hrvatskoj (NN 196/03); Hrvatska starokatolička Crkva (NN 196/03); Makedonska pravoslavna Crkva u Hrvatskoj (NN 196/03); Koordinacija židovskih općina u Republici Hrvatskoj i Židovske vjerske zajednice Bet Izrael u Hrvatskoj (NN 4/12); Savez Crkava »Riječ života«, Crkva cjelovitog evanđelja i Protestantska reformirana kršćanska Crkva u Republici Hrvatskoj (112/14).

ronauku i Makedonskom pravoslavnom vjeronauku, Koordinacija židovskih općina u Republici Hrvatskoj i Židovske vjerske zajednice Bet Izrael u Hrvatskoj o Židovskom vjeronauku, a Savez Crkava „Riječ života“, Crkva cjelovitog evanđelja i Protestantska reformirana kršćanska Crkva u Republici Hrvatskoj o Vjeronauku. Kasnije u tekstu ćemo vidjeti da postoji dosta nejasnoća u odgojno-obrazovanom sustavu što se tiče naziva nastavnih predmeta pojedine konfesije.

Vjeronauk je, prema sklopljenim ugovorima, izborni predmet koji je obavezan za one učenike koji ga izaberu i izvodi se pod istim uvjetima kao i ostali nastavni predmeti. Ugovori pojedinačnih vjerskih zajednica navode nadležnosti svojih tijela vezanih za pitanja vjerskog odgoja i obrazovanja. Za Katolički vjeronauk krovna institucija Hrvatske biskupske konferencije za pitanja vjerskog odgoja i obrazovanja je Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije.

Izvođenje nastave vjeronauka u školama ovisi o broju zainteresiranih učenika, a prema sklopljenim ugovorima, minimalno je potrebno sedam učenika za formiranje odgojno-obrazovne skupine. Statistički podatci Državnog zavoda za statistiku nakon provedenog popisa stanovništva 2021. godine pokazuju sljedeću situaciju s obzirom na izjašnjavanje stanovništva o vjerskoj pripadnosti.

Stanovništvo RH prema vjeri	
katolici	3.057.735
pravoslavci	128.395
protestanti	9.956
ostali kršćani	186.960
muslimani	50.981
Židovi	573
istočne religije	3.392
ostale religije, pokreti ili svjetonazori	37.066
agnostici i skeptici	64.961
nisu vjernici i ateisti	182.188
ne izjašnjavaju se	66.581
nepoznato	83.045
UKUPNO	3.871.833

Tablica 1. Stanovništvo RH prema vjeri (DZZS 2023)

Iz navedenih podataka vidimo da se 79 % stanovnika Republike Hrvatske izjašnjava katolicima. U skladu s time su i podatci koji slijede o pohađanju nastave vjeronauka. Navest ćemo osnovne podatke o pohađanju vjeronauka i o vjeroučiteljima koji rade u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj iz kojih je vidljivo da je vjeronauk onih vjerskih zajednica koje imaju više pripadnika prisutniji u školama od onih vjerskih zajednica koje imaju brojčano manje deklariranih pripadnika.

1.1. Pohađanje vjerskog odgoja u predškolskim ustanovama i vjeronauka u školi

Unutar odgojno-obrazovnog sustava odgoj i obrazovanje započinje u predškolskim ustanovama. Uz redovni program za djecu roditelji mogu birati i dodatne programe, a jedan od njih je program vjerskog odgoja. U predškolskim ustanovama u Republici Hrvatskoj vjerski odgoj pohađa 12,9 % djece čiji su roditelji tražili vjerski odgoj svoje djece. Pedeset je dječjih vrtića koje su osnovale vjerske zajednice od kojih je četrdeset i osam katoličkih te po jedan židovski i protestantski (Eurydice 2025).

U školskoj godini 2023./2024. u osnovnim školama u RH vjeronauk pohađa 264 339 učenika od sveukupno 304 823 učenika osnovnih škola te 106 171 učenika srednjih škola od sveukupno 144 690 učenika (MZOM 2024a). Broj osnovnih i srednjih škola u RH iste školske godine je 1025 osnovnih i 429 srednjih škola (MZOM 2024d).

S obzirom na vjerske zajednice koje prema sklopljenim ugovorima s Republikom Hrvatskom imaju pravo održavati nastavu vjeronauka ako postoji interes roditelja i učenika, situacija je sljedeća:

Nastavni predmet	Broj učenika
Protestantsko reformirani kršćanski vjeronauk	18
Vjeronaučna grupa	1
Vjeronaučna olimpijada	4
Vjeronauk	62.477
Vjeronauk - Evanđeoske (Pentekostne) Crkve u RH	99
Vjeronauk - Evangelički	38
Vjeronauk - Islamski	2.160
Vjeronauk - Katolički	196.542

Vjeronauk – Katolički - opisna ocjena	298
Vjeronauk - Kršćanske adventističke Crkve u RH	69
Vjeronauk - Pravoslavni	2.514
Vjeronauk - Saveza baptističkih Crkava u RH	141
Vjeronauk Reformatske kršćanske Crkve Mađara u Hrvatskoj	16
Vjeronauk Reformirane kršćanske Crkve u RH	21
Vjeronauk - Reformirani	50
UKUPNO	264.339

Tablica 2. Broj učenika u osnovnim školama koji pohađaju konfesionalni vjeronauk (MZOM 2024a)

Nastavni predmet	Broj učenika
Protestantsko reformirani kršćanski vjeronauk	2
Vjeronauk	64.058
Vjeronauk - Evandeoske (Pentekostne) Crkve u RH	29
Vjeronauk - Evangelički	17
Vjeronauk - Islamski	428
Vjeronauk - Katolički	40.913
Vjeronauk - Kršćanske adventističke Crkve u RH	14
Vjeronauk - Pravoslavni	656
Vjeronauk - Saveza baptističkih Crkava u RH	35
Vjeronauk Reformatske kršćanske Crkve Mađara u Hrvatskoj	7
Vjeronauk Reformirane kršćanske Crkve u RH	12
UKUPNO	106.171

Tablica 3. Broj učenika u srednjim školama koji pohađaju konfesionalni vjeronauk (MZOM 2024a)

Broj učenika koji pohađaju nastavu Katoličkog vjeronauka može biti veći u odnosu na brojeve navedene u tablici jer škole imaju različitu

praksu označavanja nastavnoga predmeta pa neke škole učenicima koji pohađaju nastavu Katoličkog vjeronauka u *e-matici* označavaju da se radi o Katoličkom vjeronauku, a dio škola odabire Vjeronauk kao naziv nastavnoga predmeta. Vidjeli smo s obzirom na pojedinačne ugovore da se naziv nastavnoga predmeta Vjeronauk nalazi u ugovorima sa Savezom Crkava „Riječ života“, Crkvom cjelovitog evanđelja i Protestantskom reformiranom kršćanskom Crkvom u Republici Hrvatskoj. Podatci u tablici o pohađanju nastave Vjeronauka značili bi da 62 477 učenika u osnovnim školama i 64 058 učenika u srednjim školama pohađa nastavni predmet Vjeronauk tih triju vjerskih zajednica. U usporedbi sa statističkim podacima o stanovništvu s obzirom na vjeru, koji su navedeni u tablici br. 1, ti se brojevi ne podudaraju. Broj stanovnika RH koji se izjašnjavaju protestantima i ostalim kršćanima sveukupno je 28 916, a broj upisanih učenika u *e-maticu* koji pohađaju nastavni predmet Vjeronauk je 126 535 učenika, što bi značilo da 97 619 učenika više upisuje taj vjeronauk nego što je registriranih vjernika svih protestantskih i ostalih kršćanskih zajednica.

Također, u *e-matici* mogućnost Vjeronauk – Katolički – opisna ocjena dodatno usložnjava situaciju, jer se opisno ocjenjuju učenici prvih razreda osnovne škole, ali s obzirom na navedeni broj u *e-matici*, može se zaključiti da se u većini škola ta mogućnost ne odabire, jer je broj učenika koji pohađaju nastavu vjeronauka u prvim razredima osnovne škole (bez obzira na konfesiju) veći od 298, koliko se navodi u *e-matici* pod Vjeronauk – Katolički – opisna ocjena.

Također, Vjeronaučna grupa i Vjeronaučna olimpijada nisu nastavni predmeti već izvannastavne aktivnosti, ali se iz nekog razloga nalaze u *e-matici* kao mogući odabir te se, s obzirom na mali broj odabira, vidi da nije jasno definirano što se time želi postići te da se ne radi o nastavnim predmetima. Postavlja se i pitanje kako je moguće da su se te dvije aktivnosti našle na popisu nastavnih predmeta? Naime, kao izvannastavna aktivnost u školi može postojati vjeronaučna grupa, koja ima na razini škole izrađen svoj kurikulum, kao i mogućnost pripreme učenika za Vjeronaučnu olimpijadu – natjecanje iz vjeronauka za koje vjeroučitelj priprema učenike, a koje bi prema podacima u *e-matici* bilo realizirano samo u četiri škole, iako vjeroučitelji pripremaju učenike za natjecanje iz vjeronauka u puno više škola. Prema podacima o sudjelovanju na Vjeronaučnoj olimpijadi, natjecanju iz vjeronauka u školskoj godini 2023./2024., sudjelovalo je sveukupno 3 615 učenika osnovnih i srednjih škola (AZOO

2024). S obzirom na to da jednu ekipu koja sudjeluje u natjecanju čini četvero učenika, sveukupan broj škola u kojima je natjecanje provedeno je oko 904 osnovnih i srednjih škola. Kad govorimo o natjecanjima iz vjeronauka, valja napomenuti da se u tom slučaju radi o natjecanju iz Katoličkoga vjeronauka. Na natjecanju iz Islamskoga vjeronauka u školskoj godini 2023./2024. sudjelovalo je 65 učenika (AZOO 2024). Natjecanje iz ostalih konfesionalnih vjeronauka za sada se ne provodi.

1.2. Evidencija pohađanja nastavnoga predmeta vjeronauk

Evidencija o pohađanju nastave vjeronauka vodi se na način koji propisuje *Pravilnik o pedagoškoj dokumentaciji i evidenciji te javnim ispravama u školskim ustanovama* (MZOM 2024c; dalje: *Pravilnik*). Tim se *Pravilnikom* propisuje sadržaj i oblik svjedodžbi, uvjerenja i potvrdnica te obrazaca pedagoške dokumentacije i evidencije. Za vjeronauk koji se provodi u školama, navedeni *Pravilnik* vrijedi kao i za sve ostale nastavne predmete, a za vjeronauk koji se izvodi izvan škole *Pravilnik* opisuje sastavnice obrasca evidencije učenika koji pohađaju nastavu vjeronauka izvan škole. Nastava Katoličkoga vjeronauka odvija se u školama i centrima za odgoj i obrazovanje, a vjerski odgoj odvija se u predškolskim ustanovama dok se u župama odvija župna kateheza koja nije nastavni predmet. Nastava Islamskog vjeronauka i Pravoslavnoga vjeronauka u većini slučajeva odvija se u školi, dok se nastava vjerskih zajednica proizašlih iz reformacije, a koje imaju sklopljene ugovore s Republikom Hrvatskom odvija uglavnom izvan škola.

1.3. Broj sati nastave vjeronauka

Ugovori Vlade Republike Hrvatske i vjerskih zajednica utvrđuju da se nastava vjeronauka u javnim osnovnim i srednjim školama izvodi u okviru nastavnoga plana i programa s dva (2) školska sata tjedno, a da za formiranje razrednoga odjela odnosno odgojno-obrazovne skupine za izvođenje nastave vjeronauka u redovitim prilikama mora biti najmanje sedam (7) učenika.

Činjenica je da se u osnovnim školama nastava vjeronauka izvodi s dva školska sata, ali u srednjim školama je od povratka u odgojno-obrazovni sustav vjeronauk zastupljen s jednim satom tjedno. Takva prakse preslikala se i u odluke koje imaju pravnu težinu pa ako usporedimo *Odluku o donošenju nastavnog plana za osnovnu školu* (MZO 2019f) s *Odlukom o donošenju*

nastavnog plana za gimnazijske programe (MZO 20019e), vidjet ćemo da je godišnji broj sati u osnovnim školama 70 dok je u gimnazijskim programima 35 (prvi do treći razred) odnosno 32 (četvrti razred). Dok s jedne strane postoji želja da se sklopljenim ugovorima stečeno pravo ostvari u potpunosti, s druge strane se ne može ne vidjeti da se na temelju tih ugovora situacija vjeronauka kao nastavnog predmeta utvrdila u novonastalim događajima vezanim uz promjene u odgojno-obrazovnom sustavu kada se radi o strukovnim školama. Dok se za neke općeobrazovne predmete situacija itekako mijenja u vidu smanjenja broja sati ili micanja postojećeg nastavnog predmeta, vjeronauk kao nastavni predmet nije doveden u pitanje. Nastava vjeronauka planira se s jednim satom za sva četiri razreda (MZOM 2024b). Unutar 20 % satnice predviđene za općeobrazovne predmete u strukovnim kurikulumima za stjecanje kvalifikacije razine 4.1., konfesionalni vjeronauk ima svoju satnicu, kao i unutar 20 % – 45 % satnice predviđene za općeobrazovne predmete u strukovnim kurikulumima za stjecanje kvalifikacije razine 4.2. (MZO 2018a). Usto treba navesti i činjenicu da i u *Odluci o nastavnom planu posebnih kurikuluma za srednju školu* (MZOM 2021) konfesionalni vjeronauk ima svoje mjesto i satnicu.

1.4. Vjeroučitelji

Prema podacima MZOM-a u osnovnim školama u 2023./2024. školskoj godini zaposleno je 2397 vjeroučitelja, a u srednjim školama 614 vjeroučitelja. Vjeroučitelji Katoličkoga vjeronauka koji rade u osnovnim i srednjim školama su diplomirani teolozi, diplomirani katehete, magistri religiozne pedagogije i katehetike, magistri katehetike i magistri teologije koji su studij završili na nekom od teoloških fakulteta – Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i njegovom područnom studiju u Rijeci, Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu, Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Đakovu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, a od nedavno i na Teološko-katehetskom odjelu Sveučilišta u Zadru. Sukladno *Ugovoru između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* vjeroučitelji imaju sva prava i obveze kao i svi učitelji i nastavnici, a uz odgovarajuću kvalifikaciju moraju imati i ispravu nadležne vjerske zajednice za rad u školi pa nadležni dijecezanski biskup vjeroučiteljima izdaje kanonski mandat za poučavanje vjeronauka (Vlada Republike Hrvatske 1997). Sukladno potpisanim ugovorima s vjerskim zajednicama nadležne vjerske zajednice izdaju ispravu o mandatu osobama koje održavanju nastavu vjeronauka u ško-

lama. Vjeroučitelji Islamskoga vjeronauka i Pravoslavnoga vjeronauka visoku stručnu spremu stječu izvan Republike Hrvatske, a nadležne vjerske zajednice izdaju im ispravu da bi mogli predavati vjeronauk u školi. Vjeroučitelji nastavnih predmeta vjeronauka proizašlih iz reformacije školuju se na Sveučilišnom centru za protestantsku teologiju „Matija Vlačić Ilirik“ u Zagrebu i na Evandeoskom teološkom veleučilištu u Osijeku.

Radi standardizacije zvanja *vjeroučitelj* izrađen je standard zanimanja vjeroučitelj/vjeroučiteljica (učitelj/učiteljica/nastavnik/nastavnica vjeronauka) i upisan je u Registar HKO-a 2024. godine. Izradio ga je Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. U njemu je opisano zanimanje *vjeroučitelj* i uvjeti rada te su navedeni skupovi kompetencija i opisani ključni poslovi vjeroučitelja (HKO 2025).

1.4.1. Stručni ispit

Vjeroučitelji koji imaju potrebnu kvalifikaciju godinu dana stažiraju radeći u školi nakon čega polažu stručni ispit, čime stječu svoju prvu licenciju za rad u školi. Polaganje stručnog ispita regulirano je *Pravilnikom o polaganju stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu i nastavnika u srednjem školstvu* (MPŠ 2003b). Ostvarivanje pripravničkog staža te postupak i način polaganja stručnog ispita isti je za sve učitelje i nastavnike. Stručne ispite za vjeroučitelje Islamskoga vjeronauka, Pravoslavnoga vjeronauka i Katoličkoga vjeronauka provode povjerenstva koje imenuje ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje. Školske godine 2023./2024. stručne ispite položilo je trideset i pet vjeroučitelja Katoličkoga vjeronauka te po jedan vjeroučitelj Pravoslavnoga vjeronauka i Islamskoga vjeronauka. Prema podacima iz baze Agencije za odgoj i obrazovanje u razdoblju od 2018. do 2022. godine stručni ispit položilo je **šest** vjeroučitelja Islamskoga vjeronauka, pet vjeroučitelja Pravoslavnoga vjeronauka te pedeset i šest vjeroučitelja Katoličkoga vjeronauka (AZOO 2025c).

1.4.2. Napredovanje u zvanju

Nakon uspješno položenog stručnog ispita i pet godina rada u školi vjeroučitelji mogu napredovati u zvanju. Napredovanje u zvanju regulirano je *Pravilnikom o napredovanju učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima* (MZO 2019g).

Viši savjetnici Agencije za odgoj i obrazovanje utvrđuju ispunjenost kriterija za napredovanje i predlažu napredovanje odgojno-obrazovnih radnika u zvanje mentora, savjetnika ili izvrsnoga savjetnika, a odluku o napredovanju donosi ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje. Tijekom školske godine 2023./2024. napredovalo je trideset i tri vjeroučitelja od kojih je trideset i dvoje vjeroučitelja Katoličkoga vjeronauka i jedan vjeroučitelj Islamskoga vjeronauka (AZOO 2025b). Odgojno-obrazovni radnici biraju se u zvanje na rok od pet godina. Prema podacima AZOO-a u prethodnih pet godina situacija koja se tiče napredovanja vjeroučitelja je sljedeća:

Godina	Ukupno	Katolički Vjeronauk	Islamski vjeronauk	Pravoslavni vjeronauk
2021.	32	31	1	-
2022.	46	45	-	1
2023.	24	24	-	-
2024.	54	53	1	-
2025.	17	-	-	-

Tablica 4. Broj vjeroučitelja koji su napredovali tijekom posljednjih pet godina (AZOO 2025b)

Vezano uz napredovanje vjeroučitelja, Pravilnikom iz 2019. godine otvorilo se pitanje sudjelovanja nadležnih institucija vjerskih zajednica u provođenju procedure napredovanja vjeroučitelja. Prethodnim *Pravilnikom o napredovanju učitelja i nastavnika u osnovnom i srednjem školstvu* (MZT 1995) posebne nadležnosti vjerskih zajednica u napredovanju vjeroučitelja nisu bile definirane pa je nadležno Ministarstvo donijelo *Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o napredovanju učitelja i nastavnika u osnovnom i srednjem školstvu* (MPŠ 1999) u kojem se navode nadležnosti Hrvatske biskupske konferencije koje se odnose na napredovanja vjeroučitelja Katoličkoga vjeronauka. Pravilnikom iz 2019. godine ne navode se nadležnosti Hrvatske biskupske konferencije ni katehetskih ureda kada se radi o Katoličkom vjeronauku, niti se govori općenito o nadležnosti vjerskih zajednica kada se radi o napredovanju vjeroučitelja.

Nadležno Ministarstvo 2019. godine uvodi kategoriju novčanog nagrađivanja najboljih učitelja što definira *Pravilnik o nagrađivanju učitelja*,

nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama te učeničkim domovima (MZO 2019h) te se od početka među nagrađenima nalaze i vjeroučitelji.

Uz napredovanje u zvanju za neke je vjeroučitelje napredovanje u karijeri ostvareno u vidu promjene radnoga mjesta i zapošljavanja na radnome mjestu ravnatelja odgojno-obrazovnih ustanova.

1.4.3. Stručno usavršavanje

Spomenuta *Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije* započinje govorom o cjeloživotnom učenju, a posebno se ističe potreba unapređenja sustava trajnog profesionalnog razvoja i usavršavanja učitelja i nastavnika. Stručnim usavršavanjem odgojno-obrazovanih radnika bave se nadležne institucije – Agencija za odgoj i obrazovanje i Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Vjeroučitelji se stručno usavršavanju na stručnim skupovima koje provodi AZOO u suradnji s vjerskim zajednicama. Termin, razina, naslovi i ishodi stručnih skupova objavljuju se na mrežnim stranicama AZOO-a nakon što ih odobri MZOM (AZOO 2025a). Stručno usavršavanje odgojno-obrazovanih radnika definirano je *Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (MZOŠ 2008). Tijekom jedne školske godine AZOO u suradnji s vjerskim zajednicama za vjeroučitelje organizira minimalno jedan državni stručni skup, i to u suradnji s Mešihatom islamske zajednice u Hrvatskoj, sa Savezom baptističkih Crkava u RH i Evandeoskom pentekostnom Crkvom u RH, s Katihitskim uredom za pravoslavni vjeronauk u Vukovaru, a s Nacionalnim katehetskim uredom Hrvatske biskupske konferencije više njih pod nazivom Katehetske škole. Na razinama (nad)biskupija za vjeroučitelje Katoličkoga vjeronauka tijekom jedne školske godine organiziraju se i posebna stručna usavršavanja u suradnji s AZOO-om, a samostalno u organizaciji katehetskih ureda duhovne vježbe za vjeroučitelje, koje su sastavni dio njihove trajne formacije. Također se vjeroučitelji Katoličkoga vjeronauka stručno usavršavanju na razini županijskih stručnih vijeća.

1.5. Kurikulumi

Od svojeg se povratka u odgojno-obrazovni sustav konfesionalni vjeronauk temeljio na službenim planovima i programima. U *Glasniku prosvjete i kulture* iz 1991. godine (MPKS 1991) u posebnom izdanju doneseni su planovi i programi vjerskog odgoja i obrazovanja za katolički, pravoslav-

ni, islamski, židovski, adventistički, Crkve Isusa Krista svetaca posljednjih dana i evangelički vjeronauk. Neke od vjerskih zajednica koje su tada priložile svoje planove i programe nisu podržale izvođenje nastave vjeronauka u školama (Židovska vjerska zajednica), a neke nisu sklopile ugovore o pitanjima od zajedničkoga interesa s Republikom Hrvatskom pa samim time nemaju pravo izvođenja nastave u javnim školama, poput Crkve Isusa Krista svetaca posljednjih dana. Nakon donesenih rečenih planova i programa, kasnije je još izrađen nastavni program adventističkoga vjeronauka za osnovnu školu (MZOŠ 2011).

Premještanjem fokusa sa sadržaja na odgojno-obrazovne ishode, u planiranju nastave se s nastavnih planova i program prešlo na kurikulum³ svih nastavnih predmeta. Godine 2019. nadležno je Ministarstvo donijelo većinu kurikuluma za opće-obrazovane nastavne predmete i međupredmetne teme za osnovne škole i gimnazije. Za konfesionalne vjeronauke radne skupine su izradile kurikulume za Islamski vjeronauk (MZO 2019b), Katolički vjeronauk (MZO 2019c) i Pravoslavni vjeronauk (MZO 2019d). Svi kurikulumi imaju istu strukturu i poglavlja koja čine svrha i opis predmeta, odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja, domene u organizaciji kurikuluma nastavnoga predmeta, odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i domenama, povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama, učenje i poučavanje predmeta te vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Sva tri vjeronauka smještena su unutar društveno-humanističkoga područja kurikuluma.

Značajno je postignuće da su za tri konfesionalna vjeronauka izrađeni kurikulumi jer oni predstavljaju temelj za izvođenje nastave, a definiranjem pojedinih dijelova kurikuluma, otkriveno je koliko svaki od vjeronauka pridonosi cjelovitu razvoju učenika te koliko je svaki povezan s ostalim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama u odgojno-obrazovnom sustavu. U njihovoj su izradi sudjelovali stručnjaci iz akademske zajednice i vjeroučitelji, a povjerenstva su odabrana javnim pozivom i imenovao ih je ministar nadležnoga Ministarstva. Radi šireg uvida u stanje, treba naglasiti da su kurikulumi – planovi i programi Katoličkoga vjeronauka tijekom godina doživljavali prilagodbe s obzirom na promjene unutar odgojno-obrazovnog sustava, o čemu svjedoči sljedeći prikaz.

³ Trenutno u odgojno-obrazovnom sustavu imamo u upotrebi termine *kurikulum* i *kurikul*.

OSNOVNA ŠKOLA			
Godina	Naslov	Objavljeno	Odobrila HBK
1991.	Plan i program katoličkoga vjerskoga odgoja i obrazovanja u osnovnoj školi	Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH, 1991.	Sabor BKJ u Zadru 11. travnja 1991.
1998.	<i>Obnovljeni</i> Plan i program katoličkoga vjeronauka u osnovnoj školi	Ministarstvo prosvjete i športa 29. lipnja 1998.	14. plenarno zasjedanje HBK 14. listopada 1997.
2003.	<i>II. izmijenjeno i dopunjeno izdanje</i> Programa katoličkoga vjeronauka u osnovnoj školi	NN 156/03	26. plenarno zasjedanje HBK 4. travnja 2003.
2006.	<i>Nastavni plan i program za osnovnu školu. Katolički vjeronauk (336-363)</i>	NN 102/2006	Biskupi su informirani o HNOS-u, jer je sadržaj programa velikim dijelom identičan sadržaju programa koji je HBK odobrila te tiskala 2003. godine.
2019.	<i>Kurikulum za nastavni predmet Katolički vjeronauk za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj</i>	NN 10/2019	Izvanredno zasjedanje HBK 23. siječnja 2019.

SREDNJA ŠKOLA			
Godina	Naslov	Objavljeno	Odobrila HBK
1991.	<i>Vjeronaučni program za srednje škole (opće upute)</i>	Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH, 1991.	Sabor BKJ u Zadru 11. travnja 1991.
2002.	<i>Program nastave katoličkoga vjeronauka za srednje škole (četverogodišnje i trogodišnje škole)</i>	Odluka ministra Prosvjete i športa 19. lipnja 2002.	jesensko zasjedanje HBK u Požegi 17. listopada 2001.
2009.	<i>Plan i program katoličkoga vjeronauka za četverogodišnje srednje škole</i>	Odluka o donošenju nastavnog plana i programa za nastavni predmet Katolički vjeronauk za četverogodišnje srednje škole, 20. siječnja 2009.	37. plenarno zasjedanje HBK u Šibeniku 5. studenoga 2008.
2014.	<i>Plana i programa katoličkog vjeronauka za trogodišnje srednje škole</i>	NN 86/2014	48. plenarno zasjedanje HBK 13. svibnja 2014.
2019.	<i>Kurikulum za nastavni predmet Katolički vjeronauk za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj</i>	NN 10/2019	Izvanredno zasjedanje HBK 23. siječnja 2019.
2024.	<i>Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Katolički vjeronauk</i>	NN 42/24	68. plenarno zasjedanje HBK 9. travnja 2024.
2025.	<i>Kurikul nastavnoga predmeta Katolički vjeronauk za srednje strukovne škole na razinama 4.1. i 4.2.</i>	NN 10/25	68. plenarno zasjedanje HBK 9. travnja 2024.

Tablica 5. Planovi i programi/kurikulumi Katoličkoga vjeronauka

Uz sve navedene planove i programe i kurikulume, treba napomenuti da svi strukovni kurikulumi za stjecanje kvalifikacija koji su objavljeni u *Narodnim novinama* 2017. godine među općeobrazovnim predmetima također navode Katolički vjeronauk.

1.6. Udžbenici

Zakon o udžbenicima i drugim obrazovanim materijalima za osnovnu i srednju školu (MZO 2018c) u čl. 3. st. 1 navodi:

„Udžbenik je obvezni obrazovni materijal u svim predmetima, izuzev predmeta s pretežno odgojnom komponentom, koji služi kao cjelovit izvor za ostvarivanje svih odgojno-obrazovnih ishoda utvrđenih predmetnim kurikulumom, kao i očekivanja međupredmetnih tema za pojedini razred i predmet. Sadržaj i struktura udžbenika mora omogućavati učenicima samostalno učenje i stjecanje različitih razina i vrsta kompetencija, kao i vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda i očekivanja međupredmetnih tema.“

Spomenuti ugovori sklopljeni s vjerskim zajednicama o vjeronaučnim udžbenicima govore o njima kao o školskim udžbenicima koji su u sve-mu izjednačeni sa školskim udžbenicima za obvezni predmet, s time da moraju imati odobrenje nadležnoga tijela konkretne vjerske zajednice, što mora biti navedeno u impresumu udžbenika. Udžbenici, kao i kurikulumi, izrađeni su za Islamski vjeronauk, Katolički vjeronauk i za Pravoslavni vjeronauk.

Popis svih udžbenika koje je odobrilo nadležno Ministarstvo za spomenuta sva tri konfesionalna vjeronauka nalazi se u *Katalogu odobrenih udžbenika za šk. god. 2024./2025* (MZOM 2025b), a mi ih nabrajamo prema godištimu u tablici koja slijedi.

Katolički vjeronauk	Pravoslavni vjeronauk	Islamski vjeronauk
U BOŽJOJ LJUBAVI, Josip Šimunović, Tihana Petković, Suzana Lipovac, Glas Koncila, 2020.	PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 1: udžbenik za 1. razred osnovne škole, Ljiljana Perišić-Bursač, Prosvjeta, 2020.	UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 1. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE, Emina Mešić, Alem Crnkić, Mešihat Islamske zajednice, 2024.

U PRIJATELJSTVU S BOGOM: udžbenik za katolički vjeronauk drugoga razreda osnovne škole, Josip Šimunović, Tihana Petković, Suzana Lipovac, Glas Koncila, 2020.	PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 2: udžbenik za 2. razred osnovne škole, Ljiljana Perišić-Bursać, Prosvjeta, 2020.	UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 2. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE, Emina Mešić, Mešihat Islamske zajednice, 2024.
U LJUBAVI I POMIRENJU: udžbenik za katolički vjeronauk trećega razreda osnovne škole, Ante Pavlović, Ivica Pažin, Mirjana Džambo Šporec, Kršćanska sadašnjost, 2022.	PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 3: udžbenik za 3. razred osnovne škole, Ljiljana Perišić-Bursać, Prosvjeta, 2020.	UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 3. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE, Melisa Arslani, Haris Opardija, Mešihat Islamske zajednice, 2024.
DAROV I VJERE I ZAJEDNIŠTVA: udžbenik za katolički vjeronauk četvrtoga razreda osnovne škole, Ivica Pažin, Ante Pavlović, Kršćanska sadašnjost, 2022.	PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 4: udžbenik za 4. razred osnovne škole, Ljiljana Perišić-Bursać, Prosvjeta, 2020.	UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 4. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE, Husret Hasanović, Mešihat Islamske zajednice, 2024.
UČITELJU, GDJE STANUJEŠ?: udžbenik za katolički vjeronauk petoga razreda osnovne škole, Mirjana Novak, Barbara Sipin, Kršćanska sadašnjost, 2020.	PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 5: udžbenik za 5. razred osnovne škole, Dejan Korceba, Prosvjeta, 2020.	UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 5. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE, Lamija Alili, Almedina Mujkanović, Mešihat Islamske zajednice, 2024.

BIRAM SLOBODU: udžbenik za katolički vjeronauk šestoga razreda osnovne škole, Mirjana Novak, Barbara Sipina, Kršćanska sadašnjost, 2022.	PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 6: udžbenik za 6. razred osnovne škole, Sanja Nikolić, Prosvjeta, 2020.	UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 6. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE, Aziz Hasanović, Vahid Hadžić, Mešihat Islamske zajednice, 2024.
NEKA JE BOG PRVI: udžbenik za katolički vjeronauk sedmoga razreda osnovne škole, Josip Periš, Marina Šimić, Ivana Perčić, Kršćanska sadašnjost, 2022.	PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 7: udžbenik za 7. razred osnovne škole, Vuk Jovanović, Prosvjeta, 2020.	UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 7. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE, Husret Hasanović, Mešihat Islamske zajednice, 2024.
UKORAK S ISUSOM: udžbenik za katolički vjeronauk osmoga razreda osnovne škole, Josip Periš, Marina Šimić, Ivana Perčić, Kršćanska sadašnjost, 2022.	PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 8: udžbenik za 8. razred osnovne škole, Dragan Danilović, Prosvjeta, 2020.	UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 8. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE, Elvedin Posavljak, Mešihat Islamske zajednice, 2024.

Tablica 6. Odobreni udžbenici za osnovnu školu

Katolički vjeronauk	Pravoslavni vjeronauk	Islamski vjeronauk
DODI I VIDI 1: udžbenik katoličkoga vjeronauka za prvi razred srednjih škola, Marin Periš, Mirjana Vučica, Dušan Vuletić, Salesiana, 2019.	PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 1: udžbenik za 1. razred srednje škole, Aleksandar Milojkov, Milica Petrović, Prosvjeta, 2020.	UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 1. RAZRED SREDNJE ŠKOLE, Mirza Mešić, Mersad Krešić, Mešihat Islamske zajednice, 2024.

ODVAŽNI SVJEDOCI: udžbenik katoličkoga vjeronauka za 2. razred srednjih škola, Viktorija Gadža, Nikola Milanović, Mirjana Vučica, Dušan Vuletić, Salesiana, 2015. DOĐI I VIDI 2: udžbenik katoličkoga vjeronauka za drugi razred srednjih škola, Ivo Džeba, Mario Milovac, Hrvoje Vargić, Šime Zupčić, Salesiana, 2020. ŽIVOTU USUSRET: udžbenik katoličkog vjeronauka za treći razred srednjih škola, Ivica Živković, Sandra Košta, Nikola Kuzmičić, Kršćanska sadašnjost, 2020. GRADIMO BOLJI SVIJET: udžbenik katoličkog vjeronauka za četvrti razred srednjih škola, Ana Thea Filipović, Ivana Hac, Ivica Živković, Kršćanska sadašnjost, 2021.	PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 2: udžbenik za 2. razred srednje škole, Aleksandar Milojkov, Milica Petrović, Prosvjeta, 2020. PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 3: udžbenik za 3. razred srednje škole, Dragana Todorović, Aleksandar Milojkov, Prosvjeta, 2020. PRAVOSLAVNI KATIHIZIS 4: udžbenik za 4. razred srednje škole, Vladimir Pekić, Radomir Marinković, Prosvjeta, 2020.	UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 2. RAZRED SREDNJE ŠKOLE, Senad Hevešević, Mešihat Islamske zajednice, 2024. UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 3. RAZRED SREDNJE ŠKOLE, Mirza Mešić, Mešihat Islamske zajednice, 2024. UDŽBENIK ISLAMSKOG VJERONAUKA ZA 4. RAZRED SREDNJE ŠKOLE, Hidajet Hasanović, Mešihat Islamske zajednice, 2024.
---	--	--

Tablica 7. Odobreni udžbenici za srednju školu

Prema Zakonu o udžbenicima i drugim obrazovnim materijalima za osnovnu i srednju školu (MZO 2018c) Katalog odobrenih udžbenika za pojedini razred i predmet može se izmijeniti nakon što su udžbenici u uporabi najmanje

četiri godine, osim ako izmjene kurikuluma ne zahtijevaju raniju izmjenu (čl. 6., st. 2.), ali njihova izmjena nije obavezna ako udžbenici ispunjavaju svoju svrhu.

Uz sve navedene elemente koji govore o prisutnosti vjeronauka u odgojno-obrazovnom sustavu treba spomenuti i da učenici koji pohađaju nastavu Katoličkoga vjeronauka mogu na ispitu državne mature kao izborni predmet polagati Katolički vjeronauk. Već na ljetnom roku ispita državne mature 2009./2010. školske godine, kada je ispit državne mature prvi put proveden u srednjim školama, učenici su među izbornim predmetima na maturi mogli odabrati Katolički vjeronauk. Što se vjeroučitelja tiče, neki od njih su danas u svojim školama ispitni koordinatori državne mature.

2. Izazovi

Razmišljati o jednom nastavnom predmetu unutar odgojno-obrazovnog sustava može se pokazati vrlo složenim zadatkom, naročito kada se pod vjeronaukom misli na nekoliko, iako sličnih, zapravo vrlo različitih nastavnih predmeta.

Vjeronauku izazov može biti i broj učenika koji ga pohađaju pa s obzirom na to i kreiranje razrednih odjela u samim školskim ustanovama ili njegova realizacija izvan prostora škola. U tom kontekstu izazov može biti i suradnja vjeroučitelja sa stručnim suradnicima u školi, razrednicima učenika koji pohađaju nastavu vjeronauka, s ravnateljima škola, kao i s roditeljima učenika. Na istom tragu, izazov je i komunikacija ravnatelja škola s predstavnicima vjerskih zajednica zaduženih za vjeronauk i vjeroučitelje, o potrebi koje možda još uvijek ne postoji dovoljna svijest.

Drukčije postavljeno, izazov, bez obzira na broj učenika, svakom vjeronauku zasigurno predstavlja sama učenička populacija, koja se iz generacije u generaciju toliko mijenja da strategije, metode i oblici rada koji su bili uspješni prije samo pet godina danas teško odgovaraju na potrebe učenika, a i sami kurikulumi trebaju reviziju s obzirom na brze promjene u svim segmentima života. Zajednički izazov je stoga kako odgovoriti na potrebe učenika, odnosno kako učenike dovesti do toga da vlastiti vjerski odgoj i obrazovanje dožive kao potrebu? A onda, kako učenike usmjeravati, odnosno što učiniti da ponuda vjeronauka bude prepoznata kao životno važna?

U kontekstu strateških dokumenata, *Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije* te *Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030.*, zacrtane ciljeve moguće je postići ako unutar sustava svaki dionik pridonese unutar vlastita područja. Ako se u segmentu društveno-humanističkoga

područja u sustavu odgoja i obrazovanja želi uključiti sve osobe, kao što to *Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije* navodi, onda u vidu doprinosa možemo govoriti o uključivanju svih učenika koji samostalno biraju ili njihovi roditelji za njih odabiru neki od ponuđenih konfesionalnih vjeronauka, a vidjeli smo da je ponuda raznolika. Pitanje vjeronauka i nekoga drugog nastavnog predmeta koji bi u osnovnim školama pohađali učenici čiji roditelji ne odabiru ni jedan vjeronauk, također se može promatrati u kontekstu problematiziranja uključenosti svih osoba u odgoj i obrazovanje, ali je to tema za neki drugi članak no, napomenimo samo da se nastavni predmet *Svijet i ja* (MZOM 2025d) uvodi za učenike koji ne upisuju konfesionalni vjeronauk u sklopu eksperimentalnog programa *Osnovna škola kao cjelodnevna škola – uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja* (MZOM 2025c). Utemeljenost na znanstvenim spoznajama na koju poziva *Strategija*, što se vjeronauka tiče, proizlazi iz autonomije znanstveno-teoloških istraživanja na kojima se vjeronauk temelji. O utemeljenju Katoličkoga vjeronauka govori *Plan i program katoličkoga vjeronauka u osnovnoj školi* (MPŠ 2003a), koji ga opisuje na nekoliko razina: na teološko-crkvenoj, antropološko-pedagoškoj, povijesno-kulturnoj ili društveno-kulturnoj razini. Poštivanje ljudskih prava i prava djece odražavaju se u samoj mogućnosti odabira vjeronauka s obzirom na slobodu vjeroispovijesti koja je zagarantirana Ustavom Republike Hrvatske. S jedne strane, govor o znanosti u uskom smislu riječi u kojem se znanostu smatraju isključivo prirodoslovne znanosti, izazov je za sve nastavne predmete koji se temelje na nekom od društveno-humanističkih područja, dok je s druge strane poštivanje ljudskih prava ponekad tako široko shvaćano da se neke interpretacije međusobno isključuju. Ne otvarajući novu temu, samo kao primjer može se navesti govor o ljudskim pravima u kontekstu govora o početku ljudskoga života i različitih tumačenja koje nude teologija, filozofija, biologija i druge znanosti.

Kompetentnost svih djelatnika u odgojno-obrazovnom sustavu strateški je cilj koji ne zaobilazi vjeroučitelje. Prema podacima iznesenim u članku može se zaključiti da se o tome pitanju ne može govoriti u vidu nekog općenitog vjeroučitelja, jer je zasigurno razlika, kako u primarnom obrazovanju tako i u permanentnom stručnom usavršavanju vjeroučitelja koji su zaposlenici sustava odgoja i obrazovanja i koji vjeronauk predaju u školama, od onih vjeroučitelja koji nisu zaposlenici sustava odgoja i obrazovanja, nastavu drže izvan škola i ne podliježu zakonom propisanim pravima i obvezama stručnog usavršavanja. U toj razlici je

možda i najveći izazov za vjeronauk da se manjim vjerskim zajednicama pomogne da vjeroučitelji budu u doticaju s pedagoškim tijekovima i metodičko-didaktičkim novostima.

Posljednje što bismo izdvojili iz *Strategije*, a može se promatrati kao izazov s obzirom na podatke iznesene u članku, su interkulturalizam i europska dimenzija odgoja i obrazovanja. U kontekstu problematike toga izazova izdvajamo projekt nazvan Doprinos religijskog obrazovanja suživotu u multikulturalnome društvu, koji je provodio Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu s ciljem istraživanja doprinosa religijskog obrazovanja, koje se provodi u školama u Hrvatskoj, odgoju i obrazovanju za suživot u multikulturalnome društvu. Rezultati toga projekta objavljeni su u nizu članaka i u zborniku naslovljenom *Religijsko obrazovanje u interkulturalnoj Europi* (Razum i dr. 2025). Također, spomenimo i međunarodni znanstveni simpozij u organizaciji KBF-a pod nazivom „The Contribution of Religious Education to the Creation of Responsible Citizens: European and African Perspectives“ na kojem se govorilo o suodnosu vjeronauka i građanskoga odgoja i obrazovanja, a nakon kojega je objavljen istoimeni zbornik radova (Filipović i dr. 2022). Istraživanja provedena u sklopu navedenoga projekta, kao i rezultati znanstvenoga simpozija, problematiziraju teme koje su prepoznate kao izazov odgojno-obrazovnom sustavu.

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. apostrofira odgoj i obrazovanje za svako dijete, a kao prioritete navodi pristupačnost te unapređenje reformskih procesa i prilagodbu odgojno-obrazovnih ustanova kurikularnom pristupu. U kojoj mjeri tomu svoj doprinos daje vjeronauk dijelom možemo zaključiti na temelju njegove prisutnosti u reformskim procesima same izrade kurikuluma, ali i ma temelju edukacija za vjeroučitelje kojima se osnažuju njihove kompetencije, a koje uz zadužene institucije vjerskih zajednica organiziraju MZOM i AZOO. U mjeri i u smjeru u kojima se za općeobrazovne nastavne predmete predviđaju unapređivanja s obzirom na kompetencije učitelja i nastavnika, u toj se mjeri i u tom se smjeru planiraju i unapređivanja s obzirom na kompetencije vjeroučitelja.

Imajući u vidu da su strateški dokumenti općenite naravi i da upućuju na cjelovit sustav odgoja i obrazovanja, u njihovu kontekstu nije jednostavno govoriti samo o jednom nastavnom predmetu. No, izazovi za cijeli sustav također su izazovi i za vjeronauk kao nastavni predmet u tom sustavu.

Zaključak

U članku smo govorili o vjeronauku kao nastavnom predmetu u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske, imajući na pameti njegove konfesionalne inačice. Cilj članka nije bio govoriti o važnosti vjeronauka za cjelovit rast djece, niti ukazati na istraživanja koja su se provodila tijekom proteklih godina o različitim aspektima koji pridonose cjelovitu pogledu na vjeronauk. Izdvojena dva strateška dokumenta poslužila su za kontekstualizaciju govora o vjeronauku u odgojno-obrazovnom sustavu u Hrvatskoj. Vjeronauk je samo jedan od nastavnih predmeta u rasporedu učenika koji prema nastavnim planovima (MZO 2019f) imaju tjedno oko dvadeset sati nastave različitih nastavnih predmeta u razrednoj nastavi ili oko trideset sati nastave u predmetnoj nastavi te oko trideset i pet sati nastave u srednjim školama (MZO 2019e). U postotcima, vjeronauk čini oko 10 % svih nastavnih sati u razrednoj nastavi, 6,7 % u predmetnoj nastavi a u srednjoj školi 2,9 % svih sati.

Gledajući samo kroz prizmu brojeva, moglo bi se činiti premalo, ali gledajući kroz prizmu kvalitete, za postizanje sjajnih rezultata nisu presudni brojevi. Čini se da najveći izazovi cijelom odgojno-obrazovnom sustavu, pa onda i vjeronauku, dolaze iz perspektive kvalitete. Ustrojiti sustav osiguravanja kvalitete odgoja i obrazovanja jedan je od još neostvarenih ciljeva *Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije*.

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je konfesionalni vjeronauk u velikom broju odabir roditelja i učenika u osnovnim i srednjim školama, a broj sati nastave vjeronauka je definiran ugovorima koje su pojedine vjerske zajednice sklopile s Vladom Republike Hrvatske. Vjeronauk u najvećem broju predaju educirani učitelji i nastavnici koji polažu stručni ispit i imaju mogućnost napredovanja u zvanju, a stručno se usavršavaju na stručnim skupovima koje za njih organiziraju institucije nadležne vjerske zajednice i Agencija za odgoj i obrazovanje te nadležno Ministarstvo. Za nastavne predmete Katolički vjeronauk, Islamski vjeronauk i Pravoslavni vjeronauk izrađeni su kurikulumi i udžbenici, što je izazov za vjerske zajednice koje još nemaju udžbenike. Učenici koji pohađaju nastavu Katoličkoga vjeronauka ili Islamskoga vjeronauka mogu se natjecati u znanju, a učenici koji pohađaju nastavu Katoličkoga vjeronauka mogu ga odabrati kao izborni predmet na ispitima državne mature. Mogućnost odabira vjeronauka te njegovo pohađanje tijekom predškolskoga, osnovnoškolskoga i srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja odraz je poštivanja ljudskih prava i prava djece, na što poziva *Strategija znanosti, obrazovanja i tehnologije*.

Uzimajući u obzir postignuto, kada je riječ o prisutnosti vjeronauka u odgojno-obrazovnom sustavu, možemo zaključiti da je vjeronauk prisutan u različitim segmentima odgojno-obrazovnog sustava. Ono što je zadatak svih zainteresiranih za vjeronauk u odgojno-obrazovnom sustavu, kontinuirana je posvećenost kvaliteti nastave vjeronauka. Unapređenje i modernizacija osnovnoškolskog i srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja trajni je izazov u svakom vremenu i za sve u sustavu. Ono što je možda u ovom trenutku drukčije jesu alati za poučavanje, koji se povezuju uz razvoj tehnologija pa time i digitalnih kompetencija učenika i samih (vjero)učitelja. *Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030.* upućuje na važnost kognitivnog, etičkog, emocionalnog, estetskog i tjelesnog razvoja učenika. Pitamo se kako vjeronauk što kvalitetnije može pridonijeti tomu razvoju? Može li vjeronauk u svojim nastojanjima biti izdvojen od nastojanja ostalih nastavnih predmeta? Na kraju, imamo li dogovor na to što znači kvalitetna nastava općenito, a onda i kvalitetna vjeronaučna nastava?

Izvori i literatura

- Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO). 2025a. *Katalog stručnih skupova*. U: <https://www.azoo.hr/strucni-skupovi-arhiva/katalog-strucnih-skupova-agencije-za-odgoj-i-obrazovanje-za-2025-godinu> (pristupljeno 19. III. 2025.).
- Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO). 2025b. *Napredovanja – baza podataka AZOO-a 20. 3. 2025.* (podatci dostupni na zahtjev).
- Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO). 2025c. *Stručni ispiti – baza podataka AZOO-a 31. 3. 2025.* (podatci dostupni na zahtjev).
- Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO). 2024. *Natjecanja i smotre*. U: https://iam.e-upisi.hr/auth/realms/natjecanja/protocol/openid-connect/auth?client_id=azoo-admin&redirect_uri=https%3A%2F%2Fnatjecanja.azoo.hr%2F%23%2Fhome&state=3ae19083-59a1-4d9d-933f-48d54144c477&response_mode=fragment&response_type=code&scope=openid&nonce=7ce8cc0a-cfa6-4e30-981c-0e34525d7c63 (pristupljeno 19. III. 2025.).
- Državni zavod za statistiku (DZZS). *Stanovništvo RH prema vjeri*. 2023. U: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/stanovnistvo/> (pristupljeno 24. 5. 2023.).

- Eurydice. 2025. *Croatia*. U: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurydice/croatia/organisational-variations-and-alternative-structures-early-childhood-education> (pristupljeno 19. III. 2025.).
- Filipović, Ana Thea, Tomislav Kovač i Jean-Paul Niyigena. 2022. *The Contribution of Religious Education to The Creation of Responsible Citizens. European and African Perspectives Proceedings of the International Scientific Symposium organized by the Catholic Faculty of Theology of the University of Zagreb Zagreb, July 14-17, 2022*. Zagreb/Nairobi: Catholic Faculty of Theology, University of Zagreb/Paulines Publications Africa. (Dabar)
- Hrvatski kvalifikacijski okvir (HKO). 2025. *Standard zanimanja Vjeroučitelj/vjeroučiteljica (učitelj/učiteljica/vjeroučitelj/vjeroučiteljica vjeronauka)*. U: <https://hko.srce.hr/registar/standard-zanimanja/detalji/587> (pristupljeno 19. III. 2025.).
- Hrvatski sabor. 2021. *Nacionalna razvojna strategiju Republike Hrvatske do 2030*. (NN 13/2021).
- Hrvatski sabor. 2014. *Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije* (NN 124/14).
- Hrvatski sabor. 2002. *Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica* (NN 83/02, 73/13).
- Ministarstvo prosvjete, kulture i sporta (MPKS). 1991. *Plan i program vjerskog odgoja i obrazovanja. Posebno izdanje nastavni planovi i programi*. Zagreb: Glasnik prosvjete i kulture.
- Ministarstvo prosvjete i športa (MPŠ). 2003a. *Plan i program katoličkoga vjeronauka u osnovnoj školi* (NN 156/03).
- Ministarstvo prosvjete i športa (MPŠ). 2003b. *Pravilnik o polaganju stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu i nastavnika u srednjem školstvu* (NN 88/03).
- Ministarstvo prosvjete i športa (MPŠ). 1999. *Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o napredovanju učitelja i nastavnika u osnovnom i srednjem školstvu* (NN 148/99).
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). 2021. *Odluka o nastavnom planu posebnih kurikuluma za srednju školu* (NN 99/21).
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). 2019b. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Islamski vjeronauk za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj* (NN 10/19-213).
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). 2019c. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Katolički vjeronauk za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj* (NN 10/19-216).

- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). 2019d. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Pravoslavni vjeronauk za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj* (NN 10/19-206).
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). 2019e. *Odluka o donošenju nastavnog plana za gimnazijske programe* (NN 66/19).
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). 2019f. *Odluku o donošenju nastavnog plana za osnovnu školu* (NN 66/19).
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). 2019g. *Pravilnik o napredovanju učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima* (NN 68/19, 60/20 i 32/21).
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). 2019h. *Pravilnik o nagrađivanju učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama te učeničkim domovima* (NN53/2019.).
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). 2018a. *Odluka o donošenju kurikuluma za strukovno obrazovanje* (NN 62/18).
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). 2018b. *Zakon o udžbenicima i drugim obrazovanim materijalima za osnovnu i srednju školu* (NN 116/18, 85/22 i 92/24).
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM). 2025a. *Nadležnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih*. U: <https://mzom.gov.hr/o-ministarstvu/nadleznost-ministarstva-znanosti-obrazovanja-i-mladih/4111> (pristupljeno 19. III. 2025.).
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM). 2025b. *Katalog odobrenih udžbenika za osnovnu školu, gimnazije i srednje strukovne škole*. U: <https://mzom.gov.hr/vijesti/katalog-odobrenih-udžbenika-za-osnovnu-skolu-gimnazije-i-srednje-strukovne-skole/6264> (pristupljeno 28. III. 2025.).
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM). 2025c. *Osnovna škola kao cjelodnevna škola – uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja*. U: <chrome-extension://efaidnbmnnnnibpcaj-pcglclefindmkaj/https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Natje%C4%8Daji/2023/Kurikulum/CjelodnevnaOsnovna/Eksperimentalni-program-Osnovna-skola-kao-cjelodnevna-skola.pdf> (pristupljeno 12. V. 2025.).
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM). 2025d. *Eksperimentalni kurikulum nastavnoga predmeta Svijet i ja*. U: <https://mzom.gov.hr/vijesti/eksperimentalni-kurikulum-nastavnoga-predmeta-svijet-i-ja-za-osnovne-skole/5525> (pristupljeno 12. V. 2025.).

- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM). 2024a. *E-matica*. U: <https://matice.mzos.hr/login.aspx?ReturnUrl=%2f> (pristupljeno 10. II. 2025.).
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM). 2024b. *Odluka o donošenju Posebnoga nastavnog programa za osnovnu i srednju školu za učenike s teškoćama u razvoju* (NN 42/24).
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM). 2024c. *Pravilnik o pedagoškoj dokumentaciji i evidenciji te javnim ispravama u školskim ustanovama* (NN 98/24).
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM). 2024d. Školski e-Rudnik (ŠeR). U: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJ-JrIjoI NmRlMGVlYtEtYjk4NS00NDMlLWE3ZmQtOGY4OTg4MDY0ZWVjIiwidCI6IjJMTFJYmNjLWl3NjEtNDVhYi1hOWY1LTRhYzc3ZTk0ZTFkNCIsImMiOjh9> (pristupljeno 19. III. 2025.).
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS). 2014. *Pravilnik o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi* (NN 34/14).
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ). 2011. *Odluka o nastavnom programu adventističkoga vjeronauka za osnovnu školu* (NN 55/11-15).
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ). 2008. *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12. – službeni pročišćeni tekst, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19, 64/20, 133/20, 151/22, 156/23).
- Ministarstvo znanosti i tehnologije (MZT). 1995. *Pravilnik o napredovanju učitelja i nastavnika u osnovnom i srednjem školstvu* (NN 89/95).
- Razum, Ružica, Nenad Malović i Kristina Vujica. 2025. *Religijsko obrazovanje u interkulturalnoj Europi. Zbornik radova*. Zagreb: Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. (Dabar).
- Vlada Republike Hrvatske. 2004. *Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji – 2004. godina* (NN 37/04).
- Vlada Republike Hrvatske. 1997. *Odluka o proglašenju zakona o potvrđivanju Ugovora između Svete Stoline i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* (NN 2/97).